SVOBODA

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCVI. No. 197. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, OCTOBER 18, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 18-го ЖОВТНЯ 1989 Ч. 197. РІК XCVI.

У ЛЬВОВІ ПРОТЕСТУВАЛИ ПРОТИ ПОБИТТЯ

Париж. — Як інформує „Українське Слово", у вівторок 3-го жовтня у Львові відбувся двогодинний страйк на знак протесту проти побиття демонстрантів в попередню неділю.

Фактично всі підприємства, установи і учбові заклади взяли участь у цьому страйку. Всюди, де відбувався страйк, було проведено мітинґи, де громадськість дуже обурювалася недільним інцидентом. Студенти повиходили із вузів і повлаштовували поблизу від будинків летючі мітинґи. Відомо, що по всьому місту відбувся двогодинний страйк — він дуже налякав владу, тому що дуже все проходило організовано.

Організації незалежні намітили в понеділок, 2-го жовтня на годину 7-му мітинґ громадськости із запрошенням офіціяльних властей. Влада до самого майже початку не давала на нього дозвіл. Але врешті-решт за годину до початку такий дозвіл надійшов. Влаcті навіть допомогли технічним забезпеченням. Мітинґ проходив поблизу Львівського університету. Взяло участь 30-50,000 осіб.

Мітинґ організував НРУП. Від влади виступив прокурор области Ізосімов. Він фактично викручувався, брехав, що нібито вони нічого не знали тощо. Звичайно, ніхто йому не повірив, але керівники НРУП фактично пішли на такий повний компроміс — страйків не продовжувати, а створити дві комісії: прокурорську комісію та комісію НРУП. Інакше кажучи — створити громадський комітет незалежно. Його створено і в його склад увійшли, між іншим: Степан Хмара, Богдан Горинь, представники руху та інших громадських незалежних організацій. На мітинґу виступили Ростислав Братунь і Роман Федорів, народні депутати, які приїхали з Москви, їх виступи були дуже різкі з критикою влади. Два інші депутати від Львова, Сорочик і Вакарчук підняли це питання у Москві у Верховній Раді.

Не всі були за те, щоб закінчувати страйк. Наприклад Вячеслав Чорновіл був проти і він нагадав, що 12-го березня теж таке сталося, але потім ніхто не був покараний і нікуди офіційне розслідування не завело. Чорновіл та деякі інші наголошували, що треба було провести одноденний страйк і негайно розформувати ці загони спеціяльного призначення, т.зв. загони механічної обробки населення (ЗМОН).

На мітинґу вимагали також зняти з посади начальника МВД міста Шаблєва та Погребняка.

Промовці підкреслювали що це не провокація, як це хоче представити місцева влада, а що це фактична плянована акція. Інші голоси розділилися: частина казала, що Івашко в цьому не винен, він про це не знав і то ніби провокація Щербицького проти Івашка; інші казали, що це саме Івашко винен, що це відбулося саме з його приходом, а також, що це відбулося після візити Ґорбачова в Києві, і що там Ґорбачов запевнив, що треба все таки присікати деякі вияви націоналізму.

Ізосімов обіцяв, що всіх побитих обстежить і обов'язково дадуть їм довідки. До речі, в центрі міста жінки демонстрували свої побої. На мітинґу виступила жертва Тарнавська, і розповіла, як її сина, якому 16 літ, і доньку, якій 17 років, було жорстоко побито, а крім того повідомлено у школу й сина зразу же у школі почали цькувати за це.

Мітинґ закінчився колективним співом гимну України.

ВІДБУДЕТЬСЯ КОНВЕНЦІЯ УАКРАДИ

Філядельфія. — Тут від п'ятниці до неділі, 20-го до 22-го жовтня ц.р., в Адам'с Марк готелі відбудеться 2-га Крайова Конвенція Української Американської Координаційної Ради.

Реєстрація учасників проводитиметься в п'ятницю, 20-го жовтня, від 6-ої до 10-ої год. вечора, та продовжуватиметься від 8-ої до 10-ої год. ранку наступного дня.

В суботу, 21-го жовтня, о 9-ій год. ранку голова УАКР д-р Іван Флис відкриє конвенцію, буде вибрана президія, схвалений порядок нарад, заслухані звіти членів Президії. З привітами виступлять Іван Олексин та Микола Горбаль. О 2-ій год. по полудні з доповіддю виступить Микола Руденко.

Вечірня програма пічнеться о 6-ій год. коктейлем та продовжуватиметься бенкетом з мистецькою програмою.

В неділю, 22-го жовтня, Конвенція УАКРади завершиться після Богослужби в українських церквах, що пічнеться о 8-ій год. ранку, звітами Статутової, Резолюційної і Номінаційної комісій та вибором керівних органів УАКРади.

Проф. В. Мокрий з Кракова доповідав в УНДомі в Ню Йорку

Ню Йорк (НТШ). — В суботу, 14-го жовтня ц.р. тут, у великій залі Українського Народного Дому, д-р Володимир Мокрий, доцент Ягайлонського університету у Кракові і єдиний українець у польському соймі у Варшаві, виголосив доповідь на тему „Україна і Польща в сучасну пору".

В. Мокрий.

(фото: ред. М. Коломиєць)

Прелеґента представив голова НТШ, яке запросило д-ра Мокрого прибути до Ню Йорку, д-р Ярослав Падох, підкресливши, що це сучасний наймолодший український науковець-політик. Ще недавно, казав д-р Я. Падох, не можна було навіть подумати, що польська організація поставить як кандидата до сойму українця і що він, мешканець Кракова, у корінній Польщі, переможе у виборах здебільша польськими голосами своїх суперників. Д-р Падох заповів, що проводитиме на доповіді найстарший віком, дійсний член НТШ, ред. Іван Кедрин, який у 20-их і 30-их роках був секретарем Української Парляментарної Репрезентації у Варшаві.

І. Кедрин заявив, що доповідач має необмежений час для своєї доповіді, після якої відбудеться дискусія і залежно від числа дискутантів та часу на відповіді, буде рішено про дальший хід зустрічі.

Д-р Володимир Мокрий, уродженець Лемківщини, літературознавець, заповів, що це не буде доповідь, а розмова. Він присвятив львину частину своєї розповіді інформації та коментарям про величний з'їзд Народного Руху України за Перебудову, який відбувся у Києві у днях 8-го до 10-го вересня цього року. Масовість учасників, достойний характер і приявність делеґацій різних народів, включно з росіянами і жидами, зробили з того з'їзду історичну подію. Доповідач був членом численної делеґації від польської робітничої організації „Солідарність". Їхав до Києва, як песиміст, але вернувся великим оптимістом щодо майбутности України.

На з'їзді у Києві промовляло багато осіб, але найбільш авторитетним був справжній речник народу Левко Лук'яненко. Він політик, глибокий патріот-самостійник, але й реаліст. Тому, рахуючись з теперішніми реальними обставинами в СССР та в самій Україні, УНРП, вимагаючи повної політичної, економічної і культурної незалежности, не проголошує негайного виступу із СССР, бо це могло б скінчитися для українського народу і його визвольного руху трагічно, з загиренням існуючих великих можливостей. На тому здвизі у Києві хтось розкинув летючку „Геть з жидами до Ізраїля — геть з москалями на Московщину!" Коли головуючий на з'їзді підніс вгору ту летючку і запитав: „Хто її написав?" то сотні голосів без надуми відповіли: „КҐБ". Це було правильно.

Перебування на тому здвизі у Києві переконало всіх членів польської деле -

(Закінчення на стор. 4)

В. ЯВОРІВСЬКИЙ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Філядельфія. — У суботу, 21-го жовтня ц.р., в год. 2-ій по полудні, тут в УОКцентрі виступить Володимир Яворівський, письменник, член керівних органів Народного Руху України за Перебудову (НРУП), народний депутат до Верховної Ради СССР. Зустріч його з громадою влаштовує Комітет Оборони Національних і Людських Прав в Україні. Вступ — добровільні датки від 10 дол. вгору. Дохід призначений на НРУП.

ВІДБУЛАСЯ КОНФЕРЕНЦІЯ ДУХОВЕНСТВА УАПЦЕРКВИ В ЗСА

С. Бавнд Брук, Н.Дж. (Митрополича Канцелярія) — В днях 9-го — 12-го жовтня ц.р. тут на Оселі свв. ап. Андрія Первозванного відбулася конференція духовенства митрополичої епархії Української Автокефальної Православної Церкви. Присутніми на цій конференції були владики Блаженніший Митрополит Мстислав та Архиєпископ Константин Чикаґський і Єпископ Антоній Вашінґтонський та 46 священиків і три диякони.

Працю конференції започатковано відправою Молебня, що його відслужив заступник настоятеля церкви-пам'ятника протопресвітер Артем Селепина. Працю конференції поблагословив і звернувся до зібраних зі словом Владика Мстислав.

Слово Владики Митрополита було фактично довшою доповіддю про теперішній стан українського православія взагалі, а зростаючий все стихійний рух за відновлення діяльности УАПЦеркви на ще досі поневоленій Україні, зокрема. Свою доповідь Владика Митрополит ілюстрував документами з України, такими, як для прикладу, понад півгодинний запис інтерв'ю з о. протоієреєм Володимиром Яремою, настоятелем церкви св. Петра і Павла у Львові, або телеграма комітету за здобуття права на користування стародавньою Чесно-Хресною церквою в Луцьку, на Волині. Зокрема захоплюючим було слово о. Яреми, 74-літньої людини, яка перебула страшні знущання над собою. Своє слово до українців у вільному світі він закінчив скромним і коротким: „Шліть нам якнайбільше богослужбових і релігійних книжок та, що найголовніше, допоможіть здобути єпископа. От тоді ми й гори перейдемо".

Конференція схвалила цілий ряд постанов і рекомендацій, між якими є і така: „подбати про якнайшвидшу організацію у столиці ЗСА, Вашінґтоні, українського православного інформаційного бюра.

Крім того, учасники конференції схвалили зобов'язання посилити висилку в Україну богослужбової й релігійної літератури та подбати про щедрі пожертви на цю ціль в своїх парафіях.

У зв'язку з цим на внесок отців протопресвітерів А. Селепини і Андрія Бека схвалено створити окремий Фонд на Потреби УАПЦеркви в Україні.

Першими фундаторами цього фонду стали о. А. Бек — 500 дол., на пам'ять про св. п. паніматку Теклю, о. А. Селепина і паніматка Олександра — 200 дол. До них приєднався Владика Мстислав — 300 дол. з нагоди віднайдення родини свого розстріляного в 1937 році брата Андрія.

У СВІТІ

КОМУНІСТИЧНІ ПРОВІДНИКИ Китаю оголосили потребу прочищення лав Комуністичної партії, зокрема в Пекіні, де „існує невелика горстка протипартійного елементу". В їхньому заклику є й сильне підкреслення того, що в майбутньому партійні чиновники мусять звертати більшу увагу на ідеологічне вишколення, а з тим також сильнішу вірність комуністичній ідеології, навіть коштом спеціялізованих ділянок знання. Знавці та політичні аналітики стверджують, що це все є наслідки гострої розправи у червні ц.р. з студентськими демонстрантами на площі Тіяnaньмен, як також вказує на те, що комуністичні провідники Китаю будуть пропонувати нові напрямні для партійного членства.

ДЕМОНСТРАЦІЙНІ ПРОТЕСТИ у Східній Німеччині є великою новиною, бо навіть найменші спроби в минулому були гостро ліквідовані. Одначе коли недавно сотні тисяч східньонімецьких громадян вийшли на вулиці своїх міст, то це застановило уряд Східньої Німеччини до тої міри, що він погодився вперше приступити до дискусії тих проблем, що спонукали загальні демонстрації та масовий вихід їхніх громадян на Захід. Ці події причинилися до того, що минулого тижня у Східньому Берліні з'їхалося 120 делеґатів руху спротиву, що свою організацію назвали „Новий форум" та створили постійний координаційний комітет, який обере раду, що буде говорити з рамени нового руху, а також вирішили видавати газету, появу якої призначили на наступний місяць. „Новий форум" відновив свою аплікацію про визнання їх, як політичної організації.

ЯКЩО ОРГАНІЗАЦІЯ Об'єднаних Націй для справ освіти, науки і культури прийме проєкт змін цієї організації запропонованої її генеральним секретарем Федеріком М.Зараґосою, то ЗСА повинні знову стати її членом. Таку рекомендацію подав окремий панель, що спеціяльно розглядав цю справу. Головою панелю є колишній республіканський сенатор Роберт Т. Стеффорд.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР Північно-Атлантійського Пакту заявив, що західні союзники та очолюваний совєтами Варшавський Пакт проіснують ще найменше 10 років, бо обидві ці організації будуть потрібними в цьому часі драстичних змін. Він сказав, що на його думку НАТО та Варшавський Пакт у майбутньому відіграють дуже велику ролю та не перестануть існувати. Такою була заява Манфреда Ворнера перед Радою НАТО, де він також додав, що „ці організації є конечним обрамленням для потрібних політичних змін".

КЕРІВНИК КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ Азербайджану таки договорився про перемир'я у своїй республіці, включно з припиненням залізничного страйку проти сусідньої Вірменії з непокірними співвітчизниками, підписавши угоду з неофіційною політичною групою. Неопубліований підписаний „протокол" з Народним фронтом Азербайджану вказує на драстичну зміну у владі цієї республіки, де досі традиційно Комуністична партія була єдиною владою. Щобільше, протокол котрий підписано з Народним рухом Азербайджану 13-го вересня ц.р. не тільки був підписаний особисто шефом Комуністичної партії Азербайджану Абдулом-Рахманом К. Везіровим, але й всі 10 обіцяних у протоколі точок виконано, включно з леґалізацією Народного фрону Азербайджану, знесення військової поліційної години та найбільш далекойдучою — скликання спеціяльної сесії азербайджанського парляменту для ухвалення нового закону повної суверенности.

ОФІЦІЙНА РАДІОСТАНЦІЯ Дамаску повідомила, що сирійський пілот, який на своєму джетовому совєтському винищувачі типу МІҐ-23 приземлився на ізраїльському летовищі, це „зрадник, який продав себе і свою зброю ворогові". Це повідомлення цілковито суперечить попереднім настоюванням сирійського уряду, що 34-літнього пілота, майора Мохаммеда Бассейма Адела змушено приземлитися в Ізраїлі з уваги на механічні проблеми.

ВЕРХОВНА РАДА СССР ПРИЙНЯЛА ЗАКОН ПРО КООПЕРАТИВИ

Москва. — У понеділок, 16-го жовтня, на спільному засіданні двох палат Верховної Ради СССР прийнято закон, який реґулює діяльність кооператив і їх оподаткування.

Як повідомляє совєтське пресове аґентство ТАСС, законодавці встановили чітку межу цін, що їх кооператори можуть брати за товари і послуги. Запроваджені обмеження стосуються лише продукції, замовленої державними організаціями або виготовленими з державної сировини. Обмеження цін вступає в силу також у тих випадках, коли кооперативи перепродують готову продукцію.

Окрема постанова забороняє кооперативам продавати імпортовані вироби вище тих цін, які встановлює державний комітет.

Дискусії про статус кооператив мали досить бурхливий характер. Як повідомляє кореспондент пресового аґентства Ассошіейтед Пресс, один із законодавців запропонував взагалі заборонити кооперативну діяльність, однак при особистій підтримці Михаїла Ґорбачова статус кооператив, хоч і у „врізаному" виді, буде збережений.

Підтримкою держави тепер будуть користуватися кооперативи, які безпосередньо виробляють товари і надають послуги. Цей пріоритет буде здійснюватися за рахунок обмеження прав об'єднань, що виступають посередниками, які „купують дешевше і продають дорожче".

Появилася книжка автобіографій видатних українців XIX ст.

Ню Йорк. — Цього року тут Видавництво Української Вільної Академії Наук в ЗСА опублікувало 327-сторінкову люксусову в твердій обгортці книжку за редакцією Юрія Луцького п.з. „Самі про себе" — автобіографії видатних українців XIX століття. Обкладинка у виконанні маляра Петра Холодного мол.

У книжці цій — автобіографії, автобіографічні записки, нариси і спомини й автобіографічні нариси Тараса Шевченка, Пантелеймона Куліша, Миколи Костомарова, Михайла Драгоманова, Володимира Антоновича, Олександра Барвінського, Софії Русової, Костя Михальчука, Олександра Потебні, Івана Нечуя-Левицького, М. Старицького, Галини Журби, Івана Франка, Богдана Лепкого та Степана Смаля-Стоцького.

Не тільки про саму громадську діяльність розповідають ці видатні люди, але час від часу й про їхнє особисте життя. Але як зазначає у передмові редактор цієї книги Ю. Луцький, — „Екзистенціяльної самоти чи інтроспекції там немає. Людина стверджує себе лише працею для інших. В самодіяльності 'громад' і 'просвіт' є вершинне досягнення людини. Все це може залишити певне незадоволення у сучасного читача, якому персональне і людське більш цікаве від громадського. Може в майбутніх автобіографіях буде кращий балянс між особистим і суспільним. Та це настане тільки тоді, коли, як писав Микола Хвильовий, Україна перейде той природний етап, який Західня Европа пройшла в часи оформлення національних держав'".

Цю книжку можна замовляти, звернувшись на адресу: Ukrainian Academy of Arts and Sciences, 206 West 100th Street, New York, N.Y. 10025. Ціна книжки 25 дол. з пересилкою.

СВЯТКУВАННЯ 50-ЛІТТЯ КАРПАТСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Дітройт, Миш. — Тут в неділю, 22-го жовтня ц.р., відбудеться святкування 50-ліття Карпато-Української Держави. З головною доповіддю виступить проф. Михайло Пап, о. д-р Себастіян Сабол виступить із спогадами. У святковій програмі присутні почують хор „Веснівка" та тріо „Верховина" з Торонто. Свято пічнеться о 3-ій год. по полудні у залі Ворен Вудс середньої школи, 13400, 12 Mile Road, corner of Schoenherr Road. Квитки можна набувати в українських кредитівках, в галерії ЕКО та при вході на залю.

Д-р В. Мороз виступить з доповідями

Денвер, Кольо. — Тут у неділю, 22-го жовтня ц.р., о 12:45 по полудні, в залі української католицької церкви при вул. Шошон, Боулдер, на святочних сходинах з нагоди 175-річчя з дня народин Т. Шевченка з доповіддю „Шевченко і сучасна Україна" виступить колишній політичний в'язень, д-р Валентин Мороз.

„Союз чи роз'єднання? Національні групи в Совєтському Союзі і їх боротьба за свободу і незалежність". — це тема ряду доповідей, які д-р В. Мороз виголосить в понеділок, 23-го жовтня ц.р., о 7-ій год. вечора в Денверському університеті; у вівторок, 24-го жовтня ц.р., о 7-ій год. вечора в університеті Кольорадо, Боулдер; в середу, 25-го жовтня ц.р., в Кольорадському стейтовому університеті, Форт Коллінс, в четвер, 26-го жовтня ц.р., в Вайомінґ університеті, Ларамі.

В АМЕРИЦІ

ЗАГОСТРЮЄТЬСЯ БОРОТЬБА з торгівцями наркотиками. Президент Джордж Буш готується внести до Сенату пропозицію встановлення кари смерти організаторам та лідерам торгівлі наркотиками. Усі радикальні заходи, починаючи від руйнування будинків підозрілих головарів бульдозерами в Лос Анджелесі та чорного списку торгівців в Балтиморі, натрапляють на критику охоронців прав людини. Замість того, щоб сконцентрувати усі сили на рішучій боротьбі з небезпечною хворобою суспільства — наркотиками, ведуться дебати про охорону прав людини.

НЮЙОРКСЬКА БІРЖА знову опинилася в кризі. Біржові маклери занепокоєні різким спадом акцій в п'ятницю, 13-го жовтня, боялися, щоб понеділок, 16-го жовтня не обернувся, як жовтневий понеділок два роки тому, у „чорний". Спеціялісти запевняють, що після сумного досвіду з 1987 року були прийняті відповідні заходи, щоб подібна ситуація не повторилася.

ВПЕРШЕ В ІСТОРІЇ ІСНУВАННЯ міжнародного конкурсу, що влаштовується що два роки в Сан Паульо, Бразилія, першу нагороду отримав мистець негритянського походження 48-літній скульптор Мартін Пирір. У цьогорічному 20-му міжнародному конкурсі взяло участь 140 мистців із 43 країн. Репрезентант ЗСА М. Пирір виставив дев'ять абстрактних скульптур.

ЩОТИЖНЕВА ХРОНІКА ПРЕСОВОЇ СЛУЖБИ УГС

• У Дніпропетровському відбулися суди над активістами українського національно-демократичного руху, яких звинувачено у проведенні несанкціонованого мітинґу на підтримку Народного Руху України за Перебудову 20-го серпня. Цілу низку осіб попереджено, а Іван Шулик, Геннадій Сахаров та Іван Сокульський покарані гривною до 500 карбованців включно.

• 23-го серпня у Вільнюсі в Підгірському парку відбувся мітинґ з приводу 50-річчя пакту Ріббентропа-Молотова. Мітинґ був організований Ліґою захисту свободи Литви. На мітинґу крім литовських промовців виступили також представники народних рухів України, Білорусії та Молдавії, члени Демократичного союзу з Москви. Від України виступив член Української Гельсінкської Спілки Ігор Деркач зі Львова. Після мітинґу всі 3,000 учасників взяли участь у створенні живого ланцюга. В год. 7-ій тисячі людей взялися за руки й з'єднали однією багатотисячною лінією Вільнюс, Ригу і Таллін, символізуючи таким чином єдність прибалтійських народів у боротьбі за свою свободу. В цій акції серед представників інших національностей взяли участь громада українців з Литви разом з групою УГС зі Львова, які вийшли з українськими синьо-жовтими прапорами.

• 26-го серпня у Харкові відбувся несанкціонований мітинґ за участю близько тисячі осіб. Влада стягнула для розгону мітинґу великі сили загонів особливого призначення, які змусили людей розійтися.

• 26-го серпня в Харкові відбулася демонстрація протесту проти незаконно арештованого на 12 діб члена Спілки Української Молоді Андрія Черемського. Кілька десятків людей, які згодом стали кілька сотень, о 8-ій год. рушили з площі Дзержинського до вулиці Чернишевського з гаслами протесту і скандуванням до міліційного ізолятора. Коли колона демонстрантів верталася назад і проходила повз будинок КҐБ, шлях її препинили кордони міліції. Один з демонстрантів був затриманий. В знак протесту кілька десятків активістів влаштували на сходах обкому партії сидяче пікетування і внедовзі затриманого звільнили. Активну участь у всіх цих акціях взяли члени Харківської філії УГС та Спілки Української Молоді: Степан Сапеляк, Юлія Гричиниченко, Віктор Підпорин, Степан Пасічник та Леся Пасічник.

• 26-го серпня у Луцьку напроти обкому партії від 6-ої до 7-ої год. з ініціятиви НРУП були виставлені пікети протесту проти рішення властей запускати новозбудований завод „Іскра" без очищуючих споруд. З гаслами перед обкомом вийшло 30 осіб, серед яких був член Волинської філії УГС Микола Солоненко.

26-го серпня на Сорочинському Ярмарку у Полтавській області група членів УГС зі Львова — Ігор Деркач, Олег Петрик, Роман Балух, Віктор Петечнов, Роксоляна Кардаш, Наталія Стецик — підняли два синьо-жовті прапори. Внедовзі на них накинулася міліція і всіх було затримано. Після цього львів'ян відвезли у миргородський районовий відділ Полтавської області, де взявши пояснення, віддали прапор і відпустили.

• 27-го серпня у селі Наконечне Яворівського району на Львівщині відбувся мітинґ і Панахида на могилах січових стрільців і жертв сталінського терору. На мітинґу, на якому було до 5,000 осіб, виступило багато місцевих жителів, а також члени УГС зі Львова Віра Габалевич та Іван Жулінчук.

• 27-го серпня у Донецькому на стадіоні „Льокомотив" відбувся мітинґ вшанування пам'яті загиблих під час аварії шахтарів. На мітинґу було до 3,000 осіб і тривав він понад п'ять годин. Перед шахтарями виступив член Народного Руху України за Перебудову Міжпільов, який гостро критикував антидемократичну діяльність Леніна в роки революції, а також члени УГС зі Львова Ігор Деркач та Олег Петрик, які заторкнули національне питання в Україні, що викликало бурхливу дискусію. Прозвучав різкий осуд партійних органів і ставилися вимоги про створення незалежних профспілок.

(Закінчення на стор. 4)

ДОПОВІДЬ ПРОФ. Л. КУЗЬМИ

Ню Йорк. — Відзначуючи святкування 175-ліття народин великого пророка-генія України Тараса Шевченка, Український Літературно-Мистецький Клюб влаштовує доповідь проф. Любомира Кузьми, ілюстровану світлинами на тему: „Малярська творчість Тараса Шевченка". Доповідь відбудеться у п'ятницю, 20-го жовтня ц.р., о 7-ій год. вечора, 136 Друга авеню, в Домі Українського Визвольного Фронту.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street Jersey City N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс)

Subscription 1 year $40.00 6 months — $22.00 3 months $12.00 UNA members 1 year $15.00 Change of address $1.00 Make check or money order payable to "Svoboda"

Postmaster Send address changes to

Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N.J. 07302 Tel. (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N.J.

P.O. Box 346 Jersey City N.J. 07303

Актуальні проблеми Америки

У минулу п'ятницю, 13-го жовтня ц. р., президент Джордж Буш перевів знову пресову конференцію, яка цим разом охоплювала коло 60 запитів і відповідей. Воно забрало більше часу, як традиційні 35 хвилин, що їх тримався Роналд Реґен і початково також Буш. Вступна заява Президента стосувалася американського прапора. Верховний Суд вирішив літом цього року, що коли хтось виявить свою думку пошкодженням прапора, то це є тільки користування конституційно заґарантованою свободою думки. Це рішення Верховного Суду викликало загальне здивування, бо на дев'ять теперішніх членів Верховного Суду п'ять належить до консервативного крила. Навіть у Конґресі з його демократичною більшістю проявилася неприхильна супроти такої правничої казуїстики реакція і в минулому тижні Конґрес прийняв закон про охорону американського прапора, як символу американського патріотизму. Президент Буш, який вже в минулорічній виборчій кампанії рішуче виступив за обов'язок усіх громадян країни шанувати прапор, негайно після цього рішення Верховного Суду проголосив, що буде старатися за схвалення окремого Додатку до Конституції, щоби прапор дістав тривку охорону. І тепер у цій своїй заяві на пресовій конференції заявив, що хай схвалений Конґресом закон залишиться законом без його підпису, бо він далі відстоює ідею щодо конституційного Додатку.

На диво, цієї справи не заторкуванo у запитах і відповідях. Найбільше уваги і часу забрала справа недавнього бунту у Панамі, „невтральности" тамошнього американського війська і дальшої долі ґенерала Емануеля Антонія Норієґи. До цієї справи кількакратно завертали і Президент погоджувався на детальний розгляд. Він потвердив своє первісне становище, що „Норієґа має відійти геть". Застерігався, що — як верховний командант збройних сил — не може брати зобов'язання „ін блянко", що заанґажує військо в нову спробу скинення Норієґи, але одночасно не виключив такої можливости — в залежності від обставин. Це напевне спонукає Норієґу до нових лайок супроти ЗСА і Буша.

Другою справою, що найбільше цікавила журналістів і вказувала на її строгу актуальність в усьому суспільстві — це проблема абортів. На цьому місці була вже ширше мова про цю болючу проблему і була згадка, що Конґрес пішов дещо назустріч жінкам, які пропаґують принципове гасло „Право вибору", і схвалив рішення, яке дозволяє знасилуваним і матеріяльно бідним жінкам переводити аборти на публічний кошт. Буш далі стоїть на принциповому становищі проти абортів, як проти вбивства ненародженої дитини, але в даній справі (відношення до знасилуваних дуже бідних жінок) зручно відхилявся від виразної відповіді, дармащо деякі представники преси прагнули почути від нього „так" або „ні" на запит, чи він зголосить проти цієї постанови Конґресу своє вето. Коли він заявив, що не шукає конфлікту з Конґресом у цій справі — то, видно, правду кажуть коментатори, що йдеться тільки про зміну стилізації, — щоб піти назустріч Президентові та зберегти суть постанови.

Цікава була ревеляція одного журналіста, який прагнув почути становище Президента до здогадної згоди Секретаріяту судівництва, щоб ФБІ могло арештувати на чужій території втікача від американського правосуддя. Конкретно це стосувалось Норієґи, якого лава присяжних на Фльориді оскаржила була за перепачкування до ЗСА наркотиків та за друкування фальшивих американських банкнотів. Але ані Буш, ані присутній на конференції його пресовий речник не могли чи не захотіли заявитися у цій справі.

„Ню Йорк Таймс" подав хід цієї конференції на одній повній своїй великій сторінці та ще й із переносом на наступну. Маловажні подробиці. Цікавими були загальні два моменти: 1) Президент Буш послідовно тримається своєї тактики — шукати в усіх справах компромісу з Конґресом і 2) на тій конференції на диво не було згадки про СССР, про Ґорбачова, про можливість нової вершинної конференції та про переговори над редукцією зброї. Не було теж мови про Ізраїль і арабський світ. Внутрішні проблеми і недавній невдачний військовий „пуч" в Панамі полонили всю увагу. Не було теж ще можливости задуматися над крахом на нюйорській біржі, який стався в тому самому часі — у минулу п'ятницю та ще й „13" — ці. Забобонні люди перестерігають — бути у такому дні обережним. Це був нещасливий день для біржі, але телевізійні коментатори запевняли, що біржеві спекулянти існують незалежно від календарної дати і незалежно від економіки, яка тепер в Америці здорова.

НОВІ ДОКУМЕНТИ У СПРАВІ І. ДЕМ'ЯНЮКА

II.

Хоч переслухання інших свідків мало місце невдовзі після відступу німців, колишні в'язні Треблінки багато фактів викладають розбіжно. Так у зверненнях Польської комісії для розслідування німецьких злочинів до Центрального комітету польських жидів, що було оперте на свідченнях в'язнів, говориться, що в'язень д-р Хоронжицький, (який працював у таборі, як одинокий лікар, тому що німецького персоналу не було) вчинив самогубство. А свідок Ричард Глазер у своєму власноручному свідченні, у Празі, Чехо-Словаччина, з 12-го березня 1960 р. пише, що лікаря Хоронжицького замордував на шибениці Курт Франц.

Через ці суперечності прокуратура відмовила свідчення Глазера, а старання завербувати його для Дем'янюка як свідка Яромом Шефтелем та американського жидівським адвокатом Вольфом, це для нас „вовча прислуга".

Участь жидів-в'язнів у знищенні своїх братів

У вироку І. Дем'янюкові в Єрусалимі говориться, що жиди-в'язні з жидівської обслуги табору Треблінка не були тими, котрі вели своїх братів на смерть. Однак цьому ствердженню суддів противорічать свідчення в'язнів-жидів, зібрані Польською комісією. В'язні свідчать, що на чолі окремих жидівських робітничих груп стояли жиди-Капо. Вони діставали кращий харч, жили окремо від решти в'язнів та мали інші привілеї. (Рапорт на підставі звідомлень свідків ч. 27 з 25-го лютого 1943).

На площі, зараз після вступу до табору, новоприбулих приймали жидівська допомогова команда з Капо ма чолі. Подавали команди жидівською мовою (очевидно, їдіш), що мають робити: жінкам з дітьми входити до бараку, чоловікам лишатися на площі. Потім Капо-жиди шикували в'язнів у лави по 10 осіб, та казали їм розібратися догола й прямувати до „лазні" (газової камери). (Рапорт ч. 27). Того хто не хотів добровільно роздягатися, ця жидівська команда роздягала примусово. (Свідчення Самуїла Райцмана з 9-го жовтня 1945 р.) У „лязареті" де стріляно хворих і слабих, працювали два-три в'язні жиди під наглядом Капо. У середині „лазарету" „санітари" роздягали хворих й несли або вели їх і садовили на край ями, а тоді „схований" за рогом офіцер стріляв жертву в потилицю і вона падала до ями". (Свідчення Генрика Посвольського з 9-го жовтня 1945 р., та Аб Кон з 17 серпня 1944 р.). У 1982 році, на процесі Федоренка на Фльориді, колишні в'язні Треблінки — жиди, свідчили, що це робили не вони, а українці з вартової команди.

Генрик Посвольський свідчить, що під час пошести тифу, коли число хворих перевищувало число ліжок у тимчасовому шпиталику для жидів, то „зайвих" пацієнтів вбивали „іньєкціями". Тут треба пригадати, що за свідченнями колишніх в'язнів, медична обслуга шпиталика складалася не з німців, а лишень з самих жидів. Отже, оригінальні архівні матеріяли, що дісталися у наші руки, заперечують твердженню вироку про те, що жидівська обслуга була непричетна до ґеноциду. Участь жидів-в'язнів, нехай і непряма, у ґеноциді знижує імовірність їхніх свідчень, бо колишні в'язні безперечно, подають факти в такий спосіб, аби применшити або замовчати свою ролю у подіях, що мали місце у Треблінці.

Конечно тут пригадати, що частина тих документів була давно доступною для головного оборонця Дем'янюка Ярома Шефтеля та він відмовився внести їх до єрусалимського суду. Це дало можливість судді Дов Левіну вигідно проголосити, що „пам'ять уцілілих є вічною", та головно тому суд засудив на смерть українця Дем'янюка.

Найважливіших з усіх писаних документів — свідчення під присягою, Самуїла Райцмана перед окружним суддею З. Лукашевичем, зложене 3-го грудня 1945 року, при вулиці Жеромського, ч. 31 у місті Лодзі, та кодифіковане Окружним Судом в Сєдльцях, Польща, 31-го січня 1948 р. На судовий приказ, дня 5-го листопада 1945 року, Райцман скликав у Лодзі, Польщі, зібрання всіх членів Товариства колишніх в'язнів Треблінки та учасників повстання у цьому таборі. Змістом вищезгаданого свідчення — це листа всіх „українців" і німців, яких вони мали пригадати собі з треблінського табору. Їхня пам'ять в той час була ще свіжою, до цієї міри, що могли пригадати собі, навіть, такі деталі, як місце народження німецьких гнобителів, їхню професію перед війною й інші дрібні речі.

Частина листи вичислює персонал, який обслуговував ґазові камери, та наглядав за місцями поховання небіжчиків. У списку цих наглядачів - злочинців взагалі немає горезвісного Івана Ґрозного, ані його помічників Ніколая, ані жодного „українця" з треблінського табору. Отже на зборах Товариства колишніх в'язнів Треблінки, скликаних судом німецьких і „українських" гнобителів — учасники зібрання не могли пригадати собі про існування Івана Ґрозного! Ви-

(Закінчення на стор. 4)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Зиновій Онишкевич

Мистецька виставка: „Три покоління Лісовських"

Ім'я Роберта Лісовського віддавна відоме українській публіці; воно тісно пов'язане з історією нашого мистецтва, з Українською Державною Академією у Києві, з Нарбутом, Кричевським, Бойчуком, Мурашком, українською модерною графікою, а особливо графікою 20-их років. Тому з великою приємністю хочу повідомити про небуденну подію в Америці, а саме про виставку трьох поколінь мистців: Роберта Лісовського, його доньки Зої Лісовської-Нижанковської та його внучки Лади Нижанковської.

Вперше я мав шану зустрінути проф. Лісовського у Лондоні в 60-их роках. Через цілий день ми обходили музеї, ґалерії, а опісля він запросив мене до своєї робітні, де ми просиділи до ранку, я слухаючи, а він оповідаючи, а радше відкриваючи мені очі на мистецькі події, що діялися в Києві перед і після революції; адже ж він був учнем нашого надзвичайного Нарбута. Імена Кричевських, Мурашка, Бойчука, й інших почали набирати для мене реальних форм. Яка велика шкода для нашої історії мистецтва, що я в той час не мав змоги зареєструвати це все на стрічці, це ж були слова очевидця і співтворця української національної академії у Києві. Опісля я зустрічав професора у Женеві, де він жив близько своєї доньки, відомої малярки Зої Лісовської-Нижанковської. У 80-их роках він все був імпозантною особою, стрункий, елеґантний і завжди сповнений плянів на нові твори. Показував мені нові зариси-етюди до більших картин.

Роберт Лісовський (1982, народився у Запоріжжі. Батько Антін був інженером, мати, Юліяна фон Анзер, походила з німецького роду. Мистецьку освіту почав у миргородській Промисловій школі ім. Гоголя у проф. Сластьона, і продовжував у Київській Мистецькій Школі, де його професорами були Федір Кричевський і Олександер Мурашко, а близькими колеґами П. Ковжун, А. Петрицький, В. Крижанівський, В. Седляр. Із заснуванням 1917 року Української Державної Академії Мистецтва під ректоратом славного графіка Юрія Нарбута Роберт Лісовський вступив до його кляси і перебув з майстром аж до його смерти. Там зформувався цілий світогляд Р. Лісовського, надхнений Нарбутом в любові до української культурної спадщини, зокрема козацького бароккови оновленому розумінні. Свій особистий мистецький шлях, як графік, започаткував Лісовський обкладинкою до „Соняшних клярнетів" Павла Тичини. Опинившись у Львові після Першої світової війни, відразу включився в пожвавлену видавничу діяльність разом з П. Ковжуном, М. Бутовицем й іншими. Будучи членом управи Гуртка Діячів Українського Мистецтва (ГДУМ) виставляв графіку і малярство, особливо в акварельній техніці, в якій був майстром; квіти, портрети, натюрморт. Виконував проєкти килимів і надгробного рисунку в українській учительській семінарії. 1925 року Р. Лісовський одружився зі Степанією Туркевич, піяністкою і композиторкою львівського музичного авангарду. В 1927 році виїхав до Берліну, де в Штатліхе Гохшуле фюр Ангеванте Кунст завершив свої графічні студії і виграв конкурс на емблему Дойче Люфтганза, що її вживається досьогодні. 1929 року Р. Лісовського запрошено викладати графіку в Українській Студії Пластичного Мистецтва в Празі, де перебував до війни. В міжчасі співорганізував велику ретроспективну виставку української графіки в Берліні 1933 року і урядив аналогічну в Римі в 1938 році. На Закарпатській Україні намалював ряд старовинних дерев'яних церков. В тому часі був вибраний Командантом Союзу Українських Пластунів СУПЕ в Чехо-Словаччині в 1934-1939 роках, автор пластової лілейки з тризубом і багатьох значків і марок. Після Другої світової війни переїхав до Риму, а звідтам до Англії, де за 17 плодючих років постали численні оформлення книжок і друків та рисунків з англійської природи й архітектури. Останні роки життя прожив Р. Лісовський у Швайцарії, в Женеві, оточений родиною, внуками яких інспірував Україною; естет і ентузіяст життя, що було для нього синонімом мистецтва.

Мистецькими слідами пішла гідно його єдина донька Зоя. Зою і її мужа Олега Нижанковського, співака, сина Нестора Нижанковського, запізнав я в 60-их роках коли вперше робив мої, тепер часті екскурсії по Европі. Часи тоді не були для них легкі, але завжди їх дім був відкритий і гостинний.

Зоя Лісовська народилася у Львові. Студіювала мистецтвознавство у Віденському та Ґрацькому університетах, паралельно з малярством у Віденській академії мистецтва в роках 1945-46. Опісля переїхала до Англії, де закінчила Політехнічну школу мистецтва в Лондоні з дипломом крайового проєктанта в 1951 році. Працювала один рік асистенткою проєктів на вітражі в англійській майстерні. 1952 року отримала стипендію на трирічну спеціялізацію в малярстві в Академії ді Беллі Арті, в Римі, в майстерській клясі проф. Роберта Меллі. В 1955 році здобула відзна-

(Закінчення на стор. 4)

Андрій Бук

ЕКОНОМІЧНЕ КОЛИВАННЯ

II.

Безробіття у серпні без змін 5:2 відс., 6.421 міл. безробітних, 119,285 працюючих, 248,000 нових місць праці, головно в бизнесі і обслузі, більшість жінок. Американські жінки в приватному секторі і війську домагаються рівної винагороди з мужчинами. Найбільше безробітних в Тексас (7.5 відс.), найменше в Каролайні (3.7), в Ню Йорку зросло з 4.7 до 5 відс., в Ню Джерзі з 4.1 до 4.5 відс. Продуктивість робітника в другому кварталі зросла на 0.7, а не 0.2 відс., як раніше подано в серпні впала на 0.3 відс. а кошти зросли на 4.9 а не 6.2, відс., в річному зіставленні, зменшена продуктивність показує дальше економічне сповільнення.

Продукція нафтових продуктів, головно оливи в серпні, впала на 6.6 відс., 7.5 міл. бочілок денно (ц. р. 8.2), найбільше за останніх 25 років, тому імпорт бензини і оливи збільшився на 16.5 відс., а через зростаюче запотребування у вересні і жовтні зросте на 50 відс. Ціни на енерґію наразі не зростають, на бензину дещо впали і дальше будуть спадати, через брак згоди між членами ОПЕК-у, відносно продукції. П'ятиденна конференція 13 членів ОПЕК в Женеві не узгіднила продукції для поодиноких членів. Деякі члени, на чолі з Іраком, домагалися збільшення продукції, а Лівія і Алжирія запротестували, через низькі ціни. Остаточно рішено збільшити продукцію з 19.5 до 20.5 міл. бочілок денно, до речі, продукція вже є 21.5, а до кінця року може зрости до 22.5 міл. бочілок денно, через зростаюче запотребування світу, з 16 до 22 міл. бочілок денно, що може ще більше захитати ціни. Слідуюча конференція ОПЕК-у 21 листопада.

Індекс заготовлень 250 корпорацій в серпні впав до 45.2 відс., в липні 46 відс., найменше від грудня 1982 року. Показник нижче 50 відс., наглядно вказує, що мануфактурний сектор, спадає, але економічний стан наразі не загрожений рецесією, бо інфляція під контролею, а щоби її зменшити американський бизнес плянує ще цього року збільшити на 7.7 відс. — 464 біл. долярів видатки на фабрики, устаткування і модернізацію на копальні і транспорт 8.7 відс. — 286 біл. дол., а на мануфактурний сектор 6 відс. — 178 біл. дол.

Торговельний дефіцит в липні зменшився на 5.3 відс. — 7.58 біл. дол. (другий місяць підряд), сьогодні найменший за останні 4.5 років, експорт зменшився на 600 міл. дол. до 30.7 біл. дол., а імпорт на один біл. дол. до 38.3 біл. дол. Торговельний дефіцит з Японією збільшився до 28.6 біл. долярів.

Деякі комерційні банки з 10-ти передових збільшили резерви, які надщербили злі позички відсталим країнам. Чейс Мангаттен втратив 1.2 біл. дол., мав один біл. дол. резерв на покриття злих позичок, а уділив 6.2 біл. долярів, Морґан збільшив резерви з 42 до 100 відс. на 2 біл. дол., бовтратив 1.8 біл. дол. на злих позичках для Третього світу, Мануфакчурер Ганновер втратив 20 відс. позичок, уділених: Бразилії, яка задовжена на 10 біл. дол. другий місяць не сплачує 1.6 біл. дол. відсотків і Арґентині, яка задовжена на 60 біл. дол., 18 місяців не сплачує рат і відсотків, економіка захитана, ціни в другому кварталі зросли на 115 відс., інфляція 200 відс. З першим липня економіка з новим урядом президента Менемома поправляється, інфляція за два місяці впала до 38 відс., гуртові ціни до 8 відс. і далі падуть, уряд хоче піднести податки з 16 до 24 відс. і просить М. М. Фонд і Світовий банк про нові позички.

В Канаді економічне сповільнення триває. Індекс економічних показників впав на 0.1 відс., головно, через домобудівництво, перший раз за 5 років, але затруднення дальше зростає. 73,000 нових місць праці у вересні показують, що економіка сильна, безробіття впало на 0.1 відс. до 7.4. працюючих 12.5 мільйона, Центральний Банк знизить відсоткову стопу (сьогодні 9 відс.).

Країни Европейської спільноти посилюють боротьбу з інфляцією, яка степенується і через зростаючі ціни і заробітки і сповільнює економічний ріст. У Великобританії безробіття, заробітки індекс (економічних) цін зростає, через високу відсоткову стопу, інфляція 8.2 відс., торговельний дефіцит в серпні зменшився до 3.7 з 4. біл. долярів в липні, а доходи і інвестиції до 3.2 з 3.5 біл. долярів, головно, через страйк портових робітників. Німеччина через зростаючу інфляцію підносить відсоткову стопу, яка найменша з усіх европейських держав. Франція випустила новий, великої скорости 186 миль на годину поїзд, для комерційної обслуги. Летунські лінії не вдоволені, бо втратять пасажирів. Перегони між Японією і Францією тривають від двох декад. В 1964 році Японія випустила поїзд скорости 130 миль на годину, який збільшила в 1974 році, Франція в 1981 році 162 миль, а в 1983 зі скористю 168 миль на годину, минулого року Італія зі скорістю 155 і Великобританія 140 миль на годину. Останній французький, сріб но-синьої краски поїзд побив усі дотепер рекорди. Міністри фінансів держав Европейської спільноти у вересні в Парижі остаточно створили Европейський Центральний банк і затвердили спільну юнійну монету. Летунські лінії в Европі

(Закінчення на стор. 4)

Яр. Климовський

НА ДОЗВІЛЛІ В ГОРАХ

III.

Степан Салик ще в початках двадцятих років, будучи вчителем, захопився природничими науками, поширив своє знання на спеціяльних семестральних курсах в університеті Казимира у Львові. Крім цього він віддавна зацікавився ще археологією й тому саме в нього листування з Олексою Степовим (1947) і проф. Ярославом Пастернаком (1959). Центром уваги Салика-липецька культура. У Салика цікава археологічна знахідка з кам'яної доби; знайшов оподаль своєї хати, про яку писав „Віндгам джорнел".

Ще одно слід згадати. В Салика є чимало з мрійника-поета. Свого часу він помістив у „Свободі" нарис, який у читача змістом і формою викликав естетичну насолоду. Нарис кидає світло на внутрішній світ Салика, його настрій, натхнення, почуття та на проминання днів на самоті над його серед лісу тужливою річкою.

Перед моїм відходом показав ще мені збірку жетонів і медалів. Напевно серед них були і його з часів наших визвольних змагань, про що із скромности він не сказав, а я чомусь не поставив питання.

Попрощавшись із симпатичним, гостинним Степаном Саликом, я вийшов з його хати-музею збагачений знанням цікавих ділянок, скріплених цінними експонатами.

• • •

Знову повертаємось до образотворчих мистців. Тепер прямуємо до „дімочка на горбі", що його деякі погірдливо називають „хаткою на курячій лапці". Треба туди зайти, щоб упевнитися як воно є насправді. Це ще одна мистецька ґалерія в Гантері, власницею якої є Людмила Морозова, що поставою схожа на гетьманшу. Ця мисткиня не лише широковідома, але ще людям мила, на що вказує само її ім'я. Її нові картини з Греції приковують вашу увагу. Дивлячись на них, пригадуєте собі не лише Гомерову Одиссею й Іліяду, але й дещо з давньогрецької архітектури з її колонами, капітелями, фризами тощо. Архітектурні споруди на тлі природи, мисткиня представляє так, як їх бачить і відчуває. Там же прецизний рисунок і кольорит, що милує ваш зір. Узагалі ляндшафт Морозової — це відтворення кольорового багатства враз із світловими ефектами та передача не лише самих зорових вражень, але й атмосфери, настрою. У її картинах володіє лад, коли мова про цілісність композиції, а крім цього рішення на чому зосередитись і поставити особливий акцент. І не тільки Морозової картинами з Греції можна любуватися, захоплюватися, але інших картин у неї стільки, що на це треба би було довшого часу, щоб їх оглянути. Від неї швидко не відійдете, не тому, що ви в полоні її малярства та, що кортить вас купити її картину, але ще тому, що в неї красномовний дар, так, що ви залюбки слухаєте її цікавої й мудрої розповіді про Грецію, древню Гелладу.

Зчерги вступаємо до Наталі Погребінської, колишньої учениці Людмили Морозової. Вона перекинулась на більш модерне мистецтво, щоправда воно не деформоване, а рисунком і кольором навіть дуже сприємливе. Цей рід мистецтва почала ще в часі своїх мистецьких студій у Ню Йорку. Приємно з нею говорити на мистецькі теми.

У ході розмови також було і мені приємно довідатись, що вона ровесниця моєї доньки. Вона не тільки родилася того самого року, що моя донька, але й місяця і того самого дня. До речі вони дуже добрі знайомі. Одне в Наталі краще як в інших наших мистців, а саме в неї дуже гарна, велика й під кожним поглядом добре обладнана студія. Не даром відомі наші мистці з України зголосили в її студії свої виступи та камерні концерти.

Від Наталі Погребінської прямую до другої ще відносно молодої, Ліди Мартинець. Вона керамістка, техніку вивчала на окремих курсах, усе інше, це вже її вроджений талант по-мистецьки виконувати як форми, так узори на вазах, полумисках, калачах, свічниках, кахлях. При всіх несподіванках, що часто бувають, коли керамічний об'єкт виходить із печі, її кераміка та на ній орнамент чи то геометричний чи рослинний, візуально добре сприймається і викликає приємне враження. У мисткині легко можна помітити естетичну вражливість, що зумовлює сприйняття краси в тісному пов'язанні з естетичним смаком й особистою культурою. Жаль тільки, що наші керамісти у вільному світі частіше не експонують свої праці, а було б цікаво показати багатство та різноманіття їхніх творчих зусиль.

• • •

Тепер черга на зустріч із „Марічкою", тим більше, що вона написала книжку, за яку належить їй стиснути руку, поздоровляючи з творчим дебютом. З Любком Лампікою уже я бачився на концерті Криси. Лампікам якось, як у нас казали, не везе. Недавно згоріла частина їхнього мотелю та з Марійчиним видужанням затягається. Дружньо вітаємось. Розмовляючи, Марійка мені пригадалась, коли вона 45 років тому співала в жіночому квартеті „Веселого Львова", в якому була його оздобою. У своїх „Конваліях" пише про передвоєнні, воєнні і повоєнні події та зв'язаних з ними людей, також і про Гантер, а про себе мінімально.

З Лампіками єднає нас давня дружба, ще зі Львова. Ми мешкали в одній і тій самій столітній кам'яниці, ріг Гофмана й Боніфратрів, вони на першому поверсі, а я під ними на партері. Одного разу нам трапилась неприємна пригода. Коли Лампіків і мене декілька днів не було дома, за той час вода продерлась крізь заіржавлені рури й заляла частину їхнього помешкання, а в мене з цієї причини стеля відчепилася й опинилася на паркетовій підлозі моєї їдальні, не без того, що й зачепила меблі. Тоді в мене заробили — маляр, кімнатний маляр, майстер від підлоги та столяр. У Лампіків також заробили недешеві ремісники так як у мене, що підбивали ціну за роботу, мовляв, тепер війна, матеріял треба купувати „наліво". Тут у ЗСА в мирний час така робота коштувала б напевно біля 1,500 долярів як не більше. Щоправда тут відпали б кошти муляра, та маляра, тільки кошт самого матеріялу, бо Любко Лампіка в ЗСА, заробляючи на „хліб насущний", став мулярем, купцем, а згодом і власником мотелю, попри це що продовжав, почату в Европі діяльність співака-бандуриста і на хвалу Богові ще став дяком.

(Закінчення на стор. 4)

Відзначення 25-річчя 82-го Відділу СУА в Ню Йорку

Сповнений ініціятиви й динаміки 82-ий Відділ СУА в Ню Йорку відзначив 24-го вересня ц.р. 25-річчя свого заснування й багатобічної плодотворної праці. Попереджена коктейлем, ця небуденна для Відділу подія, відбулася в залі Українського Спортового Клюбу при участі понад сотні присутніх.

Голова Відділу Іванна Клим відкрила свято привітанням зібраних, молитвою та закликом повстати з місць і однохвилинною мовчанкою вшанувати пам'ять померлих 13 членок Відділу. В увідному слові голова з'ясувала основні етапи діяльности Відділу, які впродовж його чвертьстолітнього існування проходили двома річищами — внутрішньо-організаційним та суспільно-громадським у різновидих ділянках українського національного життя. Це були зокрема — культурно-освітні й мистецькі почини, суспільна опіка, плекання товариського життя та увага до виховання дітей і молоді. Дотеперішні успіхи стали заохотою й поштовхом до дальшої праці членок Відділу, яким присвічує поетична девіза Уляни Кравченко:

Постійний труд
лиш дасть нам перемогу,
Лиш з діл нащадки муть
судити нас...

Вручивши квіти засновниці Відділу з рамени Окружної Управи СУА Ірині Падох, голова передала ведення програми заступниці голови й одночасно культурно-освітній референтці Ірині Іванчишин. В дальшому ході програми відбулося відзначення членок, які пробули в Відділі 25 років. Церемонію відзначення провели — Ірина Падох та Іванна Клим.

Детальну історію Відділу з перспективи чверть століття дала секретарка Відділу Олександра Кіршак. З її огляду слухачі довідалися, що першою головою стала енергічна, досвідчена колишня членка Союзу Українок у Львові Докія Лисько. Вона ознайомила членок із специфікою і методикою праці жіночих організацій, вщепила в них ентузіязм і звернула окрему увагу на придбання нового членства, яке незабаром із початкових кількох членок-засновниць зросло до 42 осіб.

Відділ працює за статутом СУА, який є його дороговказом. Керуючись вимогою статуту, що першою ціллю СУА є збереження національної свідомости та культурних надбань і традицій українського народу, Відділ поруч внутрішньо-організаційної праці почав проявляти себе назовні, влаштовуючи низку імпрез — літературних і культурно-мистецьких вечорів, зустрічів із діячами культури, доповідів. Важливіші, це: відзначення 100-річчя народження І. Франка й Л. Українки, вечір у пошану Б. Лепкого, зустріч із тодішніми мистцями-пожильцями Бронксу (композитором і музикологом Зіновієм Лиськом, мистцем-малярем Яковом Гніздовським і поетом Вадимом Лесичем), свято в пошану кн. Ольги, відзначення творчости поета й письменника для дітей Романа Завадовича, вечір призначений Катрі Гриневичевій, свято в пошану Патріярха Йосифа І, свято героїнь (Ольга Басараб, Олени Теліги, Алли Горської), доповідь про Василя Стефаника. Спільно з 64-им Відділом влаштовано вечір присвячений пам'яті Ярослави Музики, поєднаний із виставкою її праць. Зі збірки Мирослави Стахів відбулася виставка „Україна в вишивці" з доповіддю почесної голови СУА Лідії Бурачинської. І. Клим дбайливо підготовила показ українських регіональних одягів зі збірки Олександри Крупи з поясненнями Зірки Рудик. Вдалою імпрезою було „Святкове по-полудне", присвячене Оксані Лятуринській у 80-річчя з дня її народження. Окремими згадками відзначено першу річницю смерти Василя Стуса й п'яту річницю В. Лесича.

Дбаючи про рівень імпрез, запрошувано відповідних доповідачів, як Володимира Барагуру, д-ра Василя Лева, д-р Софію Карлінську, мистецтвознавця Дам'яна Горняткевича, Михайла Клецора, поета і літературознавця Богдана Бойчука. В мистецьких програмах брали активну участь — Лідія Крушельницька, Ляриса Кукрицька, Володимир Лисняк, деякі членки Відділу.

Відбувалися теж зустрічі з письменниками й поетами з терену Ню Йорку — Лесею Храпливою, Дімою, Докією Гуменною, Аллою Коссовською, Іриною Дибко, Уляною Любович, Іриною Шуварською. Зокрема цікавою була зустріч із Наталею Лівицькою-Холодною, Дімою й Уляною Любович, як теж вечір Іванни Савицької п. з. „Ой верше, мій верше...!" присвячений лемківщині, врешті „Сантиментальна мандрівка в минуле" під музичний супровід Христини Карпевич.

Відбувалися теж доповіді під час ширших сходин Відділу, на які інколи запрошувано і сторонніх людей. Це відзначення 40-ліття голоду в Україні, в якій брали участь Любов Дражевська і Діма, Тисячоліття Хрищення України з участю поетеси і письменниці Ірини Дибко та „Спроба ліквідації Католицької Церкви в Галичині", доповідь, яку сказав Микола Галів.

Всі ці згадані та менші доповіді чи імпрези відбулися завдяки жертвенній праці культурно-освітніх референток — І. Іванчишин, І. Клим, Софії Раковської та Мирослави Савчак.

Інше завдання СУА, яке реалізував 82-ий Відділ, це піддержування визвольних змагань нашого народу та інформування про них американського громадянства. Ідучи за закликом Централі СУА, членство Відділу брало активну участь у маніфестаціях, протестах, демонстраціях, голодівках, писало листи до сенаторів і конгресменів в обороні політичних в'язнів. Відділ протестував в ЮНЕСКО проти нищення пам'яток української культури на рідних землях і вислав листа до ОН в захист арештованих діячів в Україні.

Щоб інформувати американське громадянство про Україну, влаштовувано в американських бібліотеках, університетах і каледжах виставки українського мистецтва та англомовних видань про Україну.

Не забував Відділ про вояків-українців у В'єтнамі, посилаючи їх святочні картки і дарунки, перший започаткував висилку колядок і різдвяних та великодніх привітів, записаних на стрічці за що отримав подяку від генералів Вестморленда і Абрамса.

Не зандебував Відділ і виховної ділянки. З ініціятиви І. Іванчишина засновано при Віділі перший на терені ЗСА „Гурток юних книголюбів", членами якого були діти і молодь від 6-16 року життя. Заходами Гуртка відбулися зустрічі з поетом Леонідом Полтавою, влаштовано „Вечір „Веселки" з участю її редактора В. Барагури, а з нагоди появи книжки Л. Храпливої „Мишка -гризикнижка" запрошено на імпрезу авторку казки. За зорганізування ГЮК 15-та конвенція СУА відзначила Відділ. Гурток проіснував до 1975 року.

Щоб привчити молодь до товариського життя, Відділ зорганізував курс сальонових танців під керівництвом балерини Роми Приймя-Богачевської.

Комітет під головуванням І. Клим видав платівку і стрічку дитячих пісень п. з. „Послухайте, діти". Платівка втішалася великим успіхом і розійшлася повністю.

З ініціятиви І. Клим при Відділі зорганізовано „Гурток молодих талантів" під опікою Уляни Любович. Молоді автори друкувалися на окремій сторінці „Нашого Життя".

Спільні просфори, свячене, запусти, Андріївські вечори, осінні ярмарки затіснювали товариські взаємини поміж членками та їхніми родинами.

Членки Відділу займали теж пости в Окружній Управі СУА та входили в склад різних комітетів загальносоюзових починів.

З хвилиною заснування Українського Музею в Ню Йорку Відділ присвятив цій установі багато уваги. Він став членом Музею і склав на його потреби суму 5.562 долярів.

Відділ несе допомогу шкільним дітям і потребуючим у країнах Південної Америки, Европи та в Україні. Впродовж існування Відділу на допомогові цілі видано 9,100 дол. На „Запасний Фонд „Нашого Життя" Відділ склав свою пайку і сьогодні цей фонд виносить близько 6,000 дол.

Плянова, цілеспрямована, невсипуща, наполеглива праця поставила 82-ий Відділ на одно з передових місць поміж Відділами СУА не лише в Ню Йорку й Окрузі, але є на всьому терені ЗСА.

Ствердженням, що 82-ий Віділ є гордий із приналежности до великої жіночої організації СУА, Л. Кіршак закінчила свій вичерпний звіт із діяльности Відділу впродовж чверть століття його існування. Доповідачка вручила почесну грамоту голові Відділу І. Клим.

В другій, розвагово-мистецькій частині програми відбувся вокальний виступ меццо-сопрано Христини Карпевич, яка під фортепіяновий акомпаньямент Соні Шерег відспівала: „Ой вербо, вербо" (слова В. Пачовського, музика Ст. Людкевича), „Ах скільки струн" (слова Олеся, музика Я. Лопатинського), „Верніться сни мої" (слова О. Бобикевича, музика О. Нижанківського). Слухачі тепло прийняли співачку і рясними довготривалими оплесками нагородили її спів.

Слово про Гурток Юних Книголюбів сказав колишній його член Ігор Раковський, мол., подавши оцінку цієї виховної клітини. Присутні мали нагоду прослухати нарис-фантазію колишньої членки „Молодої Музи" Ольги Шевчук п. з. „Топірець". В заступстві неприсутньої членки „Молодої Музи" Людмили Канюги її гумореску „Імпромпту" прочитала мама авторки Наталія Канюга.

На закінчення мистецько-розвагової частини програми вокальний ансамбль Відділу порадував присутніх співом „Баляди про мальви" (слова Б. Гури, музика В. Івасюка), „Вечірньої пісні" (слова і музика Я. Іщенка, в обробці Зої Маркович) та коломийки власного укладу. Акомпаньювала С. Шерег. Слухачі вдячно прийняли це безпретенсійне виконання вокального ансамблю.

В останній частині програми імпрези делеґатка Головної управи І. Чайківська склала привіт і вручила почесну грамоту Відділові, голова Окружної Управи Л. Ґой теж вітала Відділ і передала йому грамоту признання за корисну працю та внесла „Многоліття", яке присутні грімко відспівали.

Відбулося представлення гостей за головним столом, а Л. Кіршак склала подяку чоловікам членок Відділу, які з ним співпрацювали і вручила квіти делеґаткам Головної Управи, „Нашого Життя" та голові Окружної Управи СУА Ню Йорк. Під час обіду присутні заслухали письмові та усні вітання, які склали: д-р Іван Сєрант від себе й дружини, від кредитівки „Самопоміч" та від „українського Спортового Клюбу", Христя Навроцька, голова 64-го Відділу СУА, Марія Шуст від „Українського Музею", О. Германюк від Об'єднаного Комітету, поетеса Діма, яка прочитала гумористичний вірш, присвячений 82-му Відділові та два адоптовані Відділом пів-члени — Володимир Барагура й Михайло Клецор, який прибув із Канади.

Імпреза пройшла в теплій, товариській атмосфері і в піднесеному, бадьорому настрою.

(вб)

Український камерний хор в Рочестері

Рочестер Н. Й., — Український камерний хор з Варшави, Польща, під керуванням Ярослава Полянського, закінчивши концертове турне в Канаді, завітав до ЗСА із першим виступом в Рочестері у середу 27-го вересня ц. р., в залі школи Іст Рідж.

Відомий із численних концертів в країнах Європи та прихильних рецензій в европейській пресі, хор цей отримав нагороду на всесвітньому фестивалі релігійної музики в Римі.

Душею цього унікального хору є його основоположник і диригент, ґрадуант Музичної Академії ім. Шопена в Варшаві, основоположник хору „Журавлі", та „Хору української молоді 1000-ліття", Ярослав Полянський.

Репертуар концерту — це в основному українські релігійні пісні, але включає також українські народні, особливо пісні Лемківщини, сольові, у виконанні солісток Ольги Левчишин-Попович і Марти Боберської та сольо на флейті Беати Клятки при фортепіяновому акомпаньяменті Дагмари Дудзінської.

Треба подивляти працьовитість, здисциплінованість і любов до рідної пісні молодих дівчат і жінок (один мужчина співає альтом), для яких не є перешкодою ані віддаль, ані час, бо з'їжджаються десятки, а то і сотнями кілометрір, немов ці „ластівки прекрасні", хоч не під рідні стріхи, але у рідне довкілля оо. Василіян у Варшаві, де директором і помічником хору є отець протоігумен Йосафат Романюк, щоби на пробах вивчати найскладніші твори релігійної музики.

Заслухуючись з набожністю у чисті милозвучні голоси, душа в захопленні лине у небесні простори. Не даром хор цей, концертуючи в Римі з нагоди 1000-ліття Хрищення України, придбав в рицензії тамошньої газети назву „Ангельського хору".

На окрему увагу заслуговує молодий талановитий поет і композитор Роман Гавран, який виконав ряд власної композиції пісень до слів Тараса Шевченка, Василя Стуса, Василя Симоненка та інших. У його композиції до власних слів „Небо згоріло", при акомпаньяменті гітари, звучить нота трагізму. Жаль що при рвучких акордах гітари загублюються хвилюючі слова. Деякі однак — „Христос роздертий на хресті", „Церковна баня в кропиві", відзеркалюють події, яких ми не в силі забути. Пожари, скрипіння возів в дорозі з рідних сіл у вороже непривітне невідоме...

Ще бадьора пісня „Гей у лузі червона калина" та пісня-молитва „Боже великий єдиний" і обдаровані з подякою квітами — диригент, піяністки і всі члени хору, з'єднались із присутніми на залі в могутньому славні „Ще не вмерла Україна".

По концерті, в їдальні школи св. Йосафата, було приготовано вечерю для хору і гостей. О. Митрат Федір Коваленко провів молитву, благословляючи споживані дари. З любов'ю і сердечністю та признанням промовляли: голова Громадського комітету Роман Куціль, диригент і мистецький керівник хору Ярослав Полянський та о. Ф. Коваленко.

Роздачею дарунків і многолітствієм та щирими побажаннями дальших успіхів закінчено цю милу і сердечну зустріч із нашим „ангельським" Українським камерним хором з Варшави.

Галина Павлічко

Дня 9-го листопада 1989 р.
припадає
друга річниця смерти
нашої Покійної
ніколи Неваджалуваної,
Найдорожчої
ДРУЖИНИ,
МАТЕРІ та БАБЦІ

св. п.

АННИ з ГЕРЦИКІВ МУЛИК

будуть відправлятися

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ з ПАНАХИДАМИ

в церкві Чесного Хреста в Асторії
дня 9-го листопада 1989 р., год. 8-ма рано;
Сестер Служебниць ПДМ, Словсбурґ, Н. Й.;
в церкві чудотворному Люрді, Франція;
у катедрі св. о. Миколая, Чикаґо, Ілл.,
дня 11-го листопада 1989 р., год. 8-ма рано,
також у катедрі свв. Володимира й Ольги, Чикаґо, Ілл. дня 9-го листопада 1989 р., год. 7:30 рано.

Просимо Родину, Друзів та Знайомих про участь та молитви за спокій душі Анни, за що щире спаси Боже Вам.

У глибокому смутку:
муж — АНТІН, діти та внуки

31-56 36th St., Astoria, N.Y. 11106

З великим жалем
ділимося сумною вісткою,
що у вівторок, 3-го жовтня 1989 р.
відійшла у Вічність,
в наслідок автомобілевого
випадку,
Найдорожча ДРУЖИНА
і Незабутня СЕСТРА

бл. п.

СОФІЯ МАЦУК
з дому ГАВРИЛЮК

народжена 1-го квітня 1920 р. в селі Ріпневі Львівської области в Західній Україні.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися 5-го жовтня 1989 р. в церкві Успіння Божої Матері, а тіло Покійної відпроваджено на Вічний Спокій на український цвинтар „Кот-Де-Неж" в Монтреалі, Канада.

Покійна залишила в глибокому смутку:
мужа — ЙОСИФА
сестер — ЯРОСЛАВУ, МАРІЮ і ЛЕСЮ
братів — ВОЛОДИМИРА, о. ІВАНА, ОСИПА
і ПЕТРА з дружиною БОГДАННОЮ
як рівнож ближчу і дальшу Родину в Канаді, Америці та в Україні

Ділимося сумною вісткою з Рідними і Друзями,
що у вівторок, 10-го жовтня 1989 р., в Чикаґо, Ілл.,
упокоївся в Бозі після затяжної недуги, на 68-му році життя,
наш Найдорожчий
ЧОЛОВІК, БАТЬКО І ДІДУСЬ

бл. п. інж.

РОМАН („ЦИКО") ЯНЧИШИН

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ були відслужені в п'ятницю, 13-го жовтня в каплиці похоронного заведення Музиків, а ПОХОРОН відбувся в суботу, з каплиці до катедри св. отця Миколая, а звідтам на парафіяльний цвинтар.

Залишені в глибокому смутку:
дружина — ГАЛЯ
син — БОГДАН з дружиною і донечкою
дочка — ХРИСТЯ
ближча і дальша Родина в Америці, Канаді і в Україні

Ділимося сумною вісткою
з Рідними, Приятелями і Знайомими,
що 15-го жовтня 1989 р. на 67-му році життя
відійшла від нас у Вічність
наша Найдорожча
ДРУЖИНА, МАТИ І СЕСТРА

бл. п.

ПЕЛАГІЯ ГАРІТАН-ЧУЧМАН

нар. в селі Токарня, Україна

ПАНАХИДА буде відправлена в середу, 18-го жовтня 1989 р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Corba, Carnegie, Pa.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ в четвер, 19-го жовтня 1989 р. о год. 10-ій в церкві св. Тройці в Carnegie, Pa., а опісля Тлінні Останки будуть перевезені на місцевий цвинтар.

У глибокому смутку:
чоловік — ЕВГЕН
сини —
ЕВГЕН, мол.
д-р МИРОН з дружиною ХРИСТИНОЮ
та ближча і дальша Родина в Америці й Україні

Ділимося сумною вісткою з Приятелями і Знайомими,
що в четвер, 5-го жовтня 1989 р. з Волі Всевишнього
відійшов у Вічність на 61-му році життя
наш Дорогий БАТЬКО І БРАТ

св. п.

ЮРІЙ ЯРОСЛАВСЬКИЙ

Залишив у тяжкому горі:
сина — МИКОЛУ з Родиною
дочку — СЕСІЛІЮ з чоловіком
сестру — МАРІЮ

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися 8-го жовтня 1989 р. у похоронному заведенні П. Яреми в Ню Йорку та в церкві св. Андрія на українському православному цвинтарі в Бавнд Бруку, Н. Дж., де був похований 9-го жовтня 1989 р.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Ділимося сумною вісткою
з Рідними, Приятелями та Знайомими,
що 29-го вересня 1989 р. на 87-му році життя
відійшов від нас у Вічність
наш БАТЬКО, БРАТ, ДІДУСЬ І ПРАДІДУСЬ

бл. п.

Петро Наконечний

народжений в селі Петриків, Тернопільщина.

ПАНАХИДА була відправлена в понеділок, 2-го жовтня 1989 р. в похоронному заведенні Насевичів у Філядельфії.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ у вівторок, 3-го жовтня 1989 р. в церкві Царя Христа у Філядельфії, а потім на цвинтарі св. Марії на Факс Чейс.

В глибокому смутку:
сини —
БОГДАН з дружиною ІРЕНОЮ
ЮРІЙ з дружиною ВІРОЮ
дочка — ЛЕСЯ БОРОШОК з чоловіком АНДРІЄМ
сестра — МАРІЯ в Україні
6 внуків
2 правнухи
та ближча і дальша Родина в Америці й Україні

Нові...

(Закінчення зі стор. 2)

ходить, що вже 1945 року колишні в'язні табору забули про існування найжорстокішого ката світу, котрий привів до смерти „три мільйони" невинних людей — Івана Ґрозного. Тому й висновок напрошується сам: коли колишні згуртовані кацетники Треблінки, не могли пригадати собі існування Івана Ґрозного „на свіжо", ще у 1945 році, тому такого, правдоподібно, ніколи не було. Отже, насувається питання, чи Іван Ґрозний не модерний вид леґендарного Молоха, пізніший витвір фантазії, який скристалізував аж 35 років після закінчення війни, діставши поштовх від совєтської зфальшованої посвідки.

Для виелімінування всякого сумніву у цій справі треба собі пригадати, що ці самі члени жидівського товариства свідчили у 1964 році у Дюссельдорфі, на суді проти одинадцяти німецьких службовців треблінської залоги. Тоді, під час довгого багатомісячного процесу, лише один із свідків, колишніх в'язнів Треблінки, А. Ґольдфарб, одним реченням згадав „Івана" з Треблінки котрого тоді не називав „Ґрозним". Ім'я „Ґрозний" почало безперервно вживатися щойно більше як десять років пізніше.

Під час Дюссельдорфського процесу колишні в'язні Треблінки закидували всі звірства проти жидів тодішнім підсудним німцям. Сьогодні, ці самі звірства повновно приписують підсудному українцеві Дем'янюкові. З наведених фактів видно, що згадані архівні документи можуть бути цінним виправдуючим матеріялом для Івана Дем'янюка. Факсіміле цих документів доступні до вгляду усім зацікавленим. Ці документи доказують невмілість колишніх оборонців Дем'янюка їх придбати для добра підсудного.

Слід сподіватися, що родина і оборонці Дем'янюка поцікавляться тими матеріялами і використають їх у процесі відклику до Верховного уряду Ізраїля.

Спілка приятелів українців у Ферфілді, Конн.

Щотижнева...

(Закінчення зі стор. 1)

• Львівський член УГС Олег Карелін неодноразово виставляв з вікна своєї квартири на вулиці Словацькій синьо-жовтий прапор. Деякі працівники міліції кілька разів погрожували йому фізичною розправою і зривали прапор, вриваючись в квартиру. Проте залякати Кареліна їм не вдалося. 27-го серпня в год. 8:30 біля дверей власного помешкання на О. Кареліна напали двоє в цивільному і стали по-звірячому його бити. Лиходіїв спіймали люди, що збіглися на шум. Обох їх негайно відвели у Ленінський райвідділ міліції. Величезний натовп людей, який зібрався під міліційним відділенням вимагав покарання негідників. Як виявилося пізніше, це були крусанти школи міліції Олег Шкільний та Леонід Гордійчук. Проти них відкрито кримінальну справу.

• 28-го серпня у Львові член Обласної Ради УГС Володимир Яворський був викликаний у Ленінський районний суд міста Львова, де суддя Ігор Зварич за організацію несанкціонованого мітинґу 23-го серпня покарав його гривною на 200 карбованців.

• Вночі з 28-го на 29-те серпня у місті Болехові Івано-Франківської области був забраний міліцією зі свого дому греко-католицький священик о. Ярослав Лесів. Внаслідок гострих протестів віруючих о. Я. Лесіва міліція була змушена відпустити.

• 29-го серпня у місті Броди Львівської области після довгих зволікань відбувся суд за позовом члена бродівського Товариства Української Мови Дмитра Чобота на редакцію районової газети „Прапор Комунізму" за наклепи на нього і на Товариство Української Мови. Суддя признав позов Дмитра Чобота справедливим і прийняв рішення зобов'язати редакцію в десятиденний термін опублікувати в газеті спростування поданих наклепів. Це рішення переповнена заля прийняла оплесками.

• 31-го серпня у Херсоні в редакції газети „Наддніпрянська Правда" відбулася зустріч за 'круглим' столом, в якій взяли участь члени НРУ, УГС та херсонського обкому партії. Виступаючи під час зустрічі, голова Херсонської філії УГС Степан Гура, підтримав створення в республіці Народного Руху України за Перебудову й при цьому зазначив про неприпустимість керівної ролі партії. Представники обкому виступили з нападками на УГС, звинувативши її в націоналізмі й екстремізмі. Крім Степана Гури на зустрічі від УГС були Надія Костюкова, Віктор Лаврухін та Сергій Пантюшенко.

• 30-го серпня у Львові на майдані біля стадіону „Дружба" відбувся великий мітинг студентської молоді, організований неформальним об'єднанням Студентське Братство. Виступаючі на мітингу вимагали переведення викладання у вузах України на українську мову, скасування військової підготови, ліквідації в навчальних закладах спецвідділів КҐБ, припинення переслідування студентів за громадсько-політичну діяльність. Газета „Ленінська Молодь" з 31-го серпня у статті під заголовком „Рятування потопаючих — справа самих потопаючих", помістила інформацію про студентський мітинг, де зокрема пишеться: „Років сто тому наші духовні отці казали, що здобуваючи освіту, наші діти здобувають свободу. Член Львівської регіональної організації Народного Руху України Михайло Горинь у своєму виступі сказав: „Франко, Грабовський, Леся Українка розуміли під освітою справжню народно-національну освіту, але, на жаль, протягом останніх десятиріч освіта народна стала антинародною". М. Горинь говорив про процеси денаціоналізації у школах та вузах республіки, навів цифри, що відображують різке зниження кількости українських шкіл у республіці. Далі виступаючий сказав про те, що серед тих, що перші постраждали від органів НКВД у 1939 р. були несправедливо звинувачені студенти університету. „Я сподіваюсь, — сказав на закінчення М. Горинь, — що незабаром ми матимемо вузи, де студенти знатимуть історію свого народу, його культуру, церкви, незалежно від фаху, який обиратимуть". Варто зазначити, що виступ Михайла Гориня, вирізнявся об'єктивністю розважливістю оцінок, розумінням ситуації, а головне, попри звичайну для нього емоційність, оратор не вдавався до декляративних звинувачень, беззастережних визначень. Саме цього бракувало багатьом виступаючим, особливо в другій половині мітингу, коли на перший плян вийшла реклямa ідей нових громадських об'єднань. Злива таврувань і обвинувачень часом переходила межі не лише, так би мовити, парляментської, але й мітинговоі делікатности. З Політехнічного інституту Тарас Даньків розповів про утиски гласности в інституті під час проведення щорічного свята „Весна — політехніка"; про те, як студентам заборонили запросити авторів театру-студії „Не журись". Промовець іронізував над тим, як перед візитою міністра Ягодіна та Сахарова студенти переносили святкові килими з одного корпусу в інший. А інженер Юрій Янко між іншим сказав: „Комуністична партія є найбільшою терористичною організацією світу". Як розцінювати такі сентенції у світлі програмних завдань, що їх деклярує Студентське Братство?

Коли слово взяв студент Інституту іноземних мов з Тбілісі Георгії Венгадзе, то також сказав: „У нас один ворог, це — російська імперія, і боротися з нею треба спільно, аби на уламках її збудувати незалежні держави". У статті наводяться виступи і інших промовців.

Союзянки приготовляються до „Вечора в Монте Карльо"

Як уже інформовано, членкині 113-го Відділу СУА влаштовують „Вечір в Монте Карльо" який відбудеться вже в цю суботу, 21-го жовтня ц.р., в Рамада Готелі в Іст Гановер, Н.Дж. До помочі в цій імпрезі, прихід з якої піде на Український Музей в Ню Йорку, зголосились пластунки з куреня „Спартанки". До надзвичайно приманливих виграшів долучилась ще однотижнева вакаційна подорож до Еспанії для двох осіб. На фото вгорі — організаторки під час недавніх підготовчих нарад.

Проф. В. Мокрий...

(Закінчення зі стор. 1)

ґації, що вона правильно зробила своєю маніфестацією солідарности з Україною. Коли прелеґента запитували згодом у Польщі, що він бачив і як оцінює ситуацію в Україні, він відповідав коротко: „Рушилося!" — і та відповідь радувала людей у Польщі. Дуже мудро і правильно зробили організатори київського з'їзду, що вибрали там же Раду Надорів. Керівники НРУП і його складових частин, між ними Української Гельсінкської Спілки, роблять правильно, що намагаються з'єднювати собі всі національності всіх віровизнань в Україні.

Д-р Мокрий дякував Науковому Т-ву ім. Шевченка, зокрема його голові д-рові Я. Падохові, за запрошення й уможливлення приїзду до Америки і дякував за таку численну участь слухачів. (Велика заля УНДому, обрахована на 500 осіб, була вщерть виповнена).

Десять осіб зголосили до доповідача різні запити. Згідно з закликом головуючого, заклики прецизовано ділово, не поширюючи їх у промови. На запит про сучасні настрої польського суспільства до українців, доповідач ствердив, що в Польщі виходили від 1980 року сотні нелеґальних часописів, а після леґалізації „Солідарности" є їх тисячі. І в усіх них проявляється велике зацікавлення українською проблемою. Доповідач є членом двох соймових комісій: для справ національних меншин і шкільно-освітньої. Він подбає, щоби в шкільних підручниках не було образливих для українців і ворожих тенденцій. На запит про автора пашквільних книжок про Митрополита Андрея, Пруса, прелеґент відповів, що це був час, коли „тому третьому" залежало на сіянні ворожнечі між поляками й українцями і тому очорнювано великого Митрополита. Тепер сам Прус є вже „інший".

Змінилося у Польщі відношення до Церкви. Велику роботу в цій справі проробив Архиєпископ Мирослав Марусин. У Перемишлі будують тепер нову гарну українську католицьку церкву. Вийшов дозвіл вивезеним лемкам вертатися до своїх рідних сіл. Це стосується покищо тільки Лемківщини, а не Холмщини, але молодь із другого і третього покоління не хоче покидати місця, в які вже вросли. Українське Суспільно-Культурне Товариство у Варшаві розвинуло широку діяльність.

Після доповіді, яка закінчилась разом із відповідями на запити в год. 8-ій вечора коло 20 запрошених гостей дуже близьких до НТШ перевели ще півтори години за вечерою і гутіркою у ресторані УНДому. Директор Кредитівки „Самопоміч" у Ню Йорку, фінансовий референт НТШ, д-р Іван Сєрант, зголосив тост на довге життя, здоров'я і дальшу конструктивну працю проф. В. Мокрого. Многоліттям закінчено зустріч.

На дозвіллі...

Закінчення зі стор. 2.

Згідно з нашим пляном на черзі — „Куликівка". Кулики — Влодзині свати, а мої приятелі. Вони, як було умовлено, чекають на нас з обідом. Вітаючись, господиня обіймає мене однією рукою, бо друга ще не вилікувана після недавнього випадку, та Кулик її у всьому виручає. Обід допомогла приготовити Куликів унучка, бо крім Влодзі й мене, ще на обіді була Дзюся Жилава, моя товаришка з Підкарпатського театру, в якому працювала як скрипачка. Кулики гарні люди. На терені їхньої, доволі розлогої посілости, вкритої деревами, кущами, кожного року таборують пластуни. Там же і потік, що збільшує умовини таборування. Пласт мені до вподоби, бо вийшов мені на здоров'я постільки, що я досі не курю та мабуть вже і не буду курити. Як я був пластуном-жовтодзюбом, начальство нічого не говорило про горілку, бо й пощо дітям про це говорити, тому інколи в товаристві символічно собі потягнув.

На другий день від'їхав Влодко Савчак, мистець-маляр з Австрії, який теж як і я заякорився у Влодзі. Перебуваючи у ЗСА, він як пейзажист приїхав до Гантеру на гірські етюди. Наступного дня черга на мене вертатись додому. О годині 6:30 уранці інж. Куземський клаксоном дає мені знати, щоб із клунками виходити до авта і в дорогу.

• • •

Їдучи до Філядельфії, не дуже то подорозі вступаємо до Ґлен Спей, до відомого мистця Рема Багавтдина. Привітні, симпатичні господарі помітно раді нашими відвідинами. Ціле їхнє велике з естетичним смаком обладнане помешкання наче перетворене на ательє. На стінках кожної кімнати красуються оригінальні й мистецькі цікаві твори Багавтдина. Це картини виготовлені в металі таких родів як латунь (мосяж), мідь, срібло технікою чеканення, тобто вирізьблювання чи витискування на поверхні металу рельєфних зображень. Цю техніку називають також карбуванням, звідсіль і карбованець. Власне перше чекання було на монетах, яких вік приблизно 5,000 років. У процесі розвитку воно прибрало різні форми. Правда, що чекання у ЗСА є знане, та чекання Багавтдина відзначається багато більшою мірою вияву, тим воно й цікаве. Чеканення Багавтдина під технічним поглядом особливе та як витвір. Тож без перебільшення можна сміло сказати, що Багавтдин не лише видатний мистець сливе у всіх малярських техніках, але він неперевершений мистець-чеканник, між іншим єдиний серед українських образотворчих мистців. Оглядання його картин, це був для мене свого роду пир. Оздоблене помешкання Багавтдина його творами, це одна краса. Я дуже вдячний інж. Куземському, що він мене до нього привіз. Шкода, що експозиції метало-картин Багавтдина відбуваються в ряди-годи та не в усіх наших більших осередках. Задаткувавши „Колядників" дружньо прощаємось і „кому в дорогу, тому час".

Накінець ще їдемо до Вілкс-Беррі, до доньки Куземських, Оленки, дружини д-ра Володимира Карпинича, професора тамтешнього університету. В Карпиничів родинне свято — день уродин їхніх двох дочок — Тані й Наталки. Слід відмітити один факт на „summa cum laude". Карпиничі привозять своїх дівчаток до „Рідної Школи" з Вілкс Беррі до Філядельфії, а це є автом у дві сторони шість годин часу, а коли додати до цього ще п'ять годин навчання це є цілий день. Батьки з дітьми кожної суботи встають о год. 4:30 вранці. Я шапку скидаю перед такими батьками.

Під час гостини діти, як звичайно, були в своєму товаристві. Чоловіків обслуговував господар дому та добре стежив чи комусь, „чогось" не бракує. Вродлива господиня доносила печене-смажене всім гостям, яких було понад тридцять. Многоліттє прозвучало як пристало на українську хату, тим більше, що в співі домінував школений бархатний баритон господаря дому.

Сповнені приємних, милих вражінь у Гантері, Ґлен Спей і Вілкис Берри повертались ми до „міста братньої любови" відпочати після вакаційного відпочинку в Кетскильських горах.

Економічне...

(Закінчення зі стор. 2)

22 европейських держав творять цього року нову тарифову контрольну систему на цілу Европу, що зменшить спізнення, аварії і заощадить 500 міл. долярів.

96 держав-членів Загальних узгіднень тариф і цін, які реґулюють систему світової торгівлі остаточно погодилися приняти в члени СССР і Китай, для нормалізації торговельних зносин з іншими країнами. З комуністичних держав лише Польща, Чехо-Словаччина і Румунія належать, але з ограниченими правами.

Світовий банк подає, що країни Латинської Америки в цьому році сильно збільшили експорт до 110 біл дол. імпорт до 78 біл. дол. перший раз від 1982 року, щоби зменшити заборгування. Світова економіка минулого року зросла майже на 4 відс., в той час, як Латинської Америки всего на 0.6 відс., тому довги зросли до 426 біл. долярів, головно: Бразилії, Мехіко, Чіле і Венезуелі.

19 з 22-ох членів Дирекції Міжнародного монетарного фонду хотіли у вересні, на пропозицію Японії, збільшити резерви золота і твердої валюти на 2/3 до 120 біл. дол., щоби помогти відсталим країнам Третього світу новими позичками в економічній кризі. ЗСА, Великобританія і Савдійська Арабія спротивилися. Японія сьогодні на другому місці в світі з валовою продукцією, передова в позичках і допомогах, та висунулася з 5-го, після Великобританії, Німеччини і Франції на друге місце після ЗСА, тому найбільше впливова в М. М. Фонді. Японська економіка в другому кварталі захиталася, через зменшені торговельні зиски, у вересні на 31 відс. до 3.44 біл. дол., четвертий підряд місяць, через збільшений імпорт оливи на 39 відс. — 1.86 біл. дол. і сильний американський доляр. Через великий брак робочої сили, заробітки зросли на 0.6 відс., тому збільшився наплив біля 150,000 некваліфікованого робітника з південносхідньої Азії. Економічне сповільнення спричинили з першим квітня на 3 відс. консумційні податки у серпні гуртових цін, що збільшило інфляцію. Минулого року інфляція була найменша з усіх індустрійних країн — один відс., в Голляндії — 1.2, а в Німеччині — 1.6 відс. Через зростаючу інфляцію в червні піднесено дисконтову стопу на 3.25 відс., не виключена дальша підвишка. Зростаюча від двох декад економіка, через технологію і продукцію, (які загрожують проґресові американського бизнесу) та зріст минулого року інвестицій до 560 біл. дол. (ЗСА — 513 біл. дол.) спричинили збільшення, за 6 місяців цього року бюджетового капіталу на 23 відс., з валової продукції, яка цього року може зрости на 10 відсотків.

Мистецька...

(Закінчення зі стор. 2)

чення за портрет в Барі, Італія. Перебула студії фрески, вітражу, мозаїки, емалії, кераміки, скульптури, літографії і деревориту. Працювала вона як ілюстраторка італійського театрального журналу „Сценаріо". Від 1955 року живе постійно в Женеві де 6 років працювала в ділянці театру й опери і під час 15 років викладала малярство і рисунок в державній гімназії. Індивідуальні виставки: Мюнхен — 1957, Женева — 1960, Ріо Де Жанейро — 1961, Ню Йорк — 1964 і 1970, Торонто — 1964 і 1984, Чикаґо — 1974. Поміж тим численні збірні виставки, остання виставка мистців-педагогів в Женеві.

Із наймолодшою учасницею теперішньої виставкч я познайомився як вона мала тільки один рік і тоді тяжко було передбачити, що вона продовжуватиме мистецьку традицію Лісовських.

Лада, Аріяна Нижанковська народилася в Женеві. Паралельно з університетом (історія мистецтва) закінчила 1986 року Женевську академію мистецтв дипломом з малярства і дескриптивної геометрії. Працювала один рік як ілюстраторка книжок для молоді. Брала участь і була кількакратно нагороджена, в спільних виставках у Швайцарії. Перша її індивідуальна виставка відбулася у листопаді 1987 року. В січні 1988 року вона здобула першу нагороду „Гранд Прі" Сальону Молодих Мистців Французької Швайцарії. Друга її індивідуальна виставка відбулася у лютому 1989 року в Женеві.

Не часто українська спільнота має змогу оглядати мистецьку творчість трьох поколінь, як рівнож бачити творчу тяглість, а одночасно відмінність трьох малярських особистостей. Виставки відбудуться: в Ню Йорку заходами ОМУА і Пластового Племени „Перші Стежі", 20, 21 і 22-го жовтня, у Філядельфії 27-го і 28-го і 29-го жовтня, у Вашінґтоні 3-го, 4-го і 5-го листопада ц.р.

Сподіюся, що українська публіка буде дійсно зацікавлена цією унікальною виставкою і тепло її привітає.